

O prvinski prostosti, prevzgoji in podrejanju

Kritikov gledališki teden *Tragikomedija medgeneracijskega spopada, drama beguncev ter glasbeno-ljubezenski kabaret*

SLAVKO PEZDIR

Ionescovo »naturalistično komedijo« *Jacques ali Podrejenost*, napisano leta 1949 kot parodijo družinske drame in bulvarskega gledališča, so uprizorili v **MGL**. V iskri in okretni poslovenitvi Aleša Bergerja jo je na veliki oder kot režiser in scenograf domišljeno postavil gost iz Beograda Miloš Lolić.

Tragikomična Ionescova enodejanka uprizarja le na prvi pogled zmagovito družinsko podreditev pasivno uporniškega mladeniča Jacquesa z ženitvijo in brutalno podreditvijo nadaljevanju človeške vrste in rodu. *Jacques* sicer kapitulira, ko pristane na zapovedano omejenost »kronometrskoga« človeka, ujetega v brezizhodnost umrljivosti, a obenem kot edino zatočišče posameznikove svobode nakaže prvinskost narave in iz nje porajajočo se ljubezen, v kakršno se diktatu odraslih navkljub razvije razmerje z izbranko staršev – Roberto.

Ustvarjalci so burleskno stilizirano dogajanje postavili na prazen oder, na katerem sta pogled na sredi simetrično omejevala le dva zaslona. Večji del dogajanja so bili protagonisti s splošno osvetljavo Andreja Koležnika pomenljivo združeni z občinstvom v avditoriju, v zaključnem delu pa sta bila osvetljena le »osvobojena« in iz množice »izločena« mlada protagonistina. Drastično razdelitev med svetlobo in temo, zvočnim neredom in tišino, do absurda prignano karikaturu meščanskega vsakdanjika in poetično ljubezensko idilo so ustvarjalci rafinirano podkrepili s kontrastnostjo med naturalistično zvočnostjo električnih gospodinjskih strojev, orodij in ozvočenimi dialogi ter pristnim iglarskim posnemanjem naravnih zvokov in glasov ter neozvočenim govorom (oblikovalec dramaturško učinkovite zvočnosti je Luka Ivanovič). Nasilni zvočni prenašičenosti in pogovorni plehkosti sodobne potrošniške civilizacije so zoperstavili prvine praharmonije v naravi. Ploskovitosti in enopomenkosti »racionalnega« dialoga odraslih so postavili nasproti pesniško večpomenskost besednih zvez, besed, zlogov ali osamosten-

INFO

Eugène Ionesco: *Jacques ali Podrejenost*
režija Miloš Lolić
Mestno gledališče ljubljansko (MGL)

Ljubljana, 14. 10. 2012

Peter Seligmann, Elsebeth Nielsen, Bo Larsen: *Mahmud*
režija Peter Srpčič
MG Ptuj in MT Ljubljana
Ptuj, 17. 10. 2012

Aldo Nicolaj: *Parole, parole*
režija Jaka Ivanc
Gledališče Koper
Koper, 18. 10. 2012

jenih glasov.

Nadčasno topoumnost »civilizacijskega« terorja staršev nad otroki so v domišljijko stiliziranih in umetelno ornamentiranih kostumih Marie Jelesijević porogljivo karikirali Mirjam Korbar Žljapah in Primož Pirnat (kot Jacquesova zadržto polaščevalska mati in oče), Judita Zidar in Janez Starina (kot Jacquesova že nekoliko starčevsko pootročena babica in ded) ter Tjaša Železnik in Uroš Smolej (kot podjetniško-prilagodljiva Robertina mati in oče). Podreditev »kronometrskemu« životarjenju posameznika v oklepu družine in rodu so individualizirali Nika Rozman kot Jacquesova prilagodljivejša sestra Jacqueline ter Viktorija Bencik in Jurij Drevenšek kot bolj trmo-glavo uporniška Roberta I, II in Jacques. Generacijska zaveznika v odprtosti do prvinske narave ter v zavarovanju vsaj hipnega zatočišča pred nasiljem staršev, rodu in meščanske družbe.

Drugačni Mahmud

Ptujsko Mestno gledališče in ljubljanski Mini teater sta v koprodukciji za otroke in mladino pripravila slovensko praižvedbo nevsiljivo poučne pripovedne igre o beguncih z Vzhoda. Žal nam o skandinavskih avtorjih (Peter Seligmann, Elsebeth Nielsen, Bo Larsen) vzgojne igrice *Mahmud* gledališki list ne razkrije ničesar, očitno pa je, da so prevajalka Sanja Šelinšek, režiser Peter Srpčič ter protagonistina Iuna Ornik in Simon Šerbinek besedilo smiselno prestavili v naše okolje.

Dramaturški okvir daje uprizoritvi nastop obeh Mahmudovih staršev v učilnici pred sinovimi sošol-

ci, ki so z neprimernimi odzivi na tujčevo zavračanje mesa pri malici izkazali privzgojeno evrocentrično nerazumevanje Mahmudove drugačnosti. Mati Maryam in oče Reza (sicer ulični igralec) v nadaljevanju povzameta in podoživita ključne razloge (strahovladje in nabor dečkov v vojsko) za tvegan beg iz domovine ter prikažeta trpljenje nasilno razdvojene družine (medtem ko je bila mati z dečkom že na varnem v Evropi, je bil oče nedosegljiv v »domačem« zaporu). Tudi tokrat se je izkazalo, da hujska ko je strahovlada vladajočih, bolj so kupljivi zaporški pazniki, policijski in vojaški častniki. Toda z denarjem si je Reza lahko zagotovil le možnost pobega iz zopora in domovine, ni se mu pa uspelo izogniti nesrečnemu naletu na mino na nikogaršnjem ozemlju. V »svobodni« del sveta in k družini se je prebil, toda trajno zaznamovan in življenjsko prikrajšan.

Prav trenutek, ko Maryam ob srečnem snidenju obredno odstrani nožni protezi možu Rezi, je čustveni vrhunec uprizoritve. Tak je lahko tudi zaradi zasedbe s Simonom Šerbinkom, ki do šokantnega trenutka prepoznanja Rezove trajne poškodovanosti svojo invalidnost uspešno prikriva ter s polno iglarsko navzočnostjo in človeško občutljivostjo izriše večplasten lik begunca. V stilizirani orientalski kostumografiji Stanke Vauda Benčević, na sceni in ob zamolklo otožnih videoproyekcijah Mita Gegiča, ob orientalski glasbi Mahmuda Al Khatiba ter z utemeljenim vpletanjem arabskega besedja v govor tukajšnjega okolja sta v odprti partnerski igri z Luno Ornik izrisala trpko usodo beguncev, nam jo približala in ji dala univerzalen značaj človeškega dostojanstva, ranljivosti in trpljenja.

Usodna Eva

Koprsko gledališče je v prevodu Srečka Fišerja postavilo na oder uspešno italijanskega komediografa Alda Nicolaja (1920–2004) *Ni bila peta, bila je deveta* (*Non era la quinta, era la nona*, 1973), jo prepletlo s smiselno izbranimi popevkami iz zlatih časov sanremskega festivala (v duhovitih in spevnih prepesnitvah Igorja Saksida ter ob lahkotnih klavirskih spremljavah Davorja Hercega) ter jo ponudilo v žanru »glasbeno-kriminalne komedije« *Parole, parole* (po znani

Page: 8

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 747 cm2

2 / 3

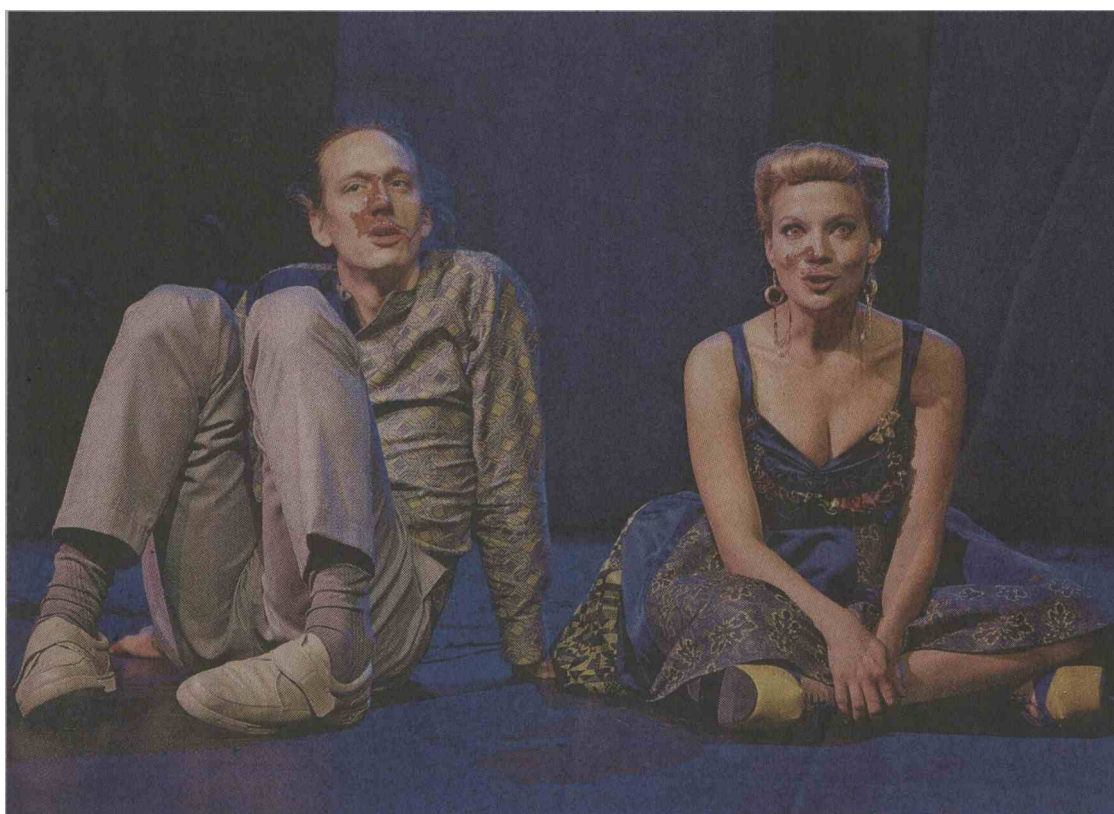
popevki Mine in Alberta Lupa, ki ji je prevajalec songov našel presenetljivo točno ustreznico: *Nakladaš, nakladaš*).

Režiser in scenograf Jaka Ivanc in dramaturg Andrej Jaklič sta osupljivo zapletanje ter presenetljiv razplet čustvenih razmerij v standardnem ljubezenskem trikotniku, v katerem je tokrat edini poganjalec dogajanja vseskozi dominantna usodna ženska – Eva, postavila v privlačen okvir sredozemsko temperamentnega, radoživega in izvedbeno izmojstrenega kabare-

ta. Trio sproščenih komedijantov, pevcev in plesalcev (v revijskih koreografijah Mihe Krušiča) je na skrbno stiliziran način (z opaznimi asociacijami na prizore iz italijanskih filmskih komedij in animiranih filmov ter pogrošnih televizijskih šovov), v burleskno barvitih in značajsko pomenljivih kostumih Barbare Stupica virtuosno preigral ne le najrazburljivejše čustvene voze na smrtonosni zanki »ljubezenskega trilerja«, ampak jih je sprti posmehljivo rahljal ter potujeval z duhovito poslovenjenimi sanrem-

skimi popevkami in jim dodajal temeljno razpoloženje prvinskega veselja nad življenjem in igranjem. Lara Jankovič kot temperamentna primadona na odru ter kot usodna Eva, Igor Štamulak kot iz cagavega zakrknjenega samca izbezani ljubimec Bruno ter Rok Matek kot v zakonu omrtvičeni soprog Mario bodo ob klavirski spremljavi Davorja Hercega (ali Jožija Šaleja) zagotovo še dolgo radoživo sproščali in razveseljevali občinstvo.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/kultura

urij Drevenšek in Viktorija Bencik v Ionescovi drami FOTO BARBARA ČEFERIN

Page: 8

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 747 cm2

3 / 3

Luna Ornik in Simon Šerbinek v uprizoritvi *Mahmud* FOTO ARHIV MG PTUJ